

کتاب

نگاہ حمایتی رہبر شہید به آثار دفاع مقدس

بازدید حضرت
آیت الله خامنه‌ای
از لشکر ۳۱
عاشورا در دوران
دفاع مقدس

درباره دفاع نقاش حمایتگر رهبر شهید در حوزه ادبیات دفاع مقدس و آثار مرتبط با حوزه‌های مختلف جنگ تحمیلی به میزبان و مصاحبه‌کننده می‌توان اشاره کرد؛ به گمانم این نگاه تشویقی و توصیه‌ای مکرر ایشان، ناشت گرفته از تسلطی است که به حوزه کتاب داشتند. همان گونه که دیگر دوستان نویسنده پیش‌تر گفته‌اند و در برخی کتاب‌ها هم آمده، آیت‌الله خامنه‌ای، کتابخوان جدی و حرفه‌ای بودند. برخورداری از این ویژگی برای یک شخصیت سیاسی، در چنان سطحی از مسئولیت‌های کشوری، خصوصیات منحصر بفردی به شمار می‌آید. رهبر شهید نه تنها ادبیات معاصر و کهن ایرانی را خوانده و به خوبی می‌شناختند، بلکه با ادبیات روز جهان نیز آشنا بودند و آثار قابل نویسنده‌گان شهید را خوانده بودند و اغراق نیست که بگوییم، ایشان همزمان با رهبری دینی و سیاسی، یک منتقد حرفه‌ای و گراشناس کتاب بودند. این مسأله را در پژوهش‌هایی که برای انتشار کتاب «حافظ هفت» انجام دادم به شیخه درآفتم، اینکه حضرت آقا چقدر کتابخوان بودند و تا چه اندازه مسلط به حوزه‌های مختلف، دفاع‌هایی که در حوزه دفاع مقدس داشتند نیز از همان سطح بالا آگاهی که داشتی که از آن برخوردار بودند، نشأت می‌گرفت. اولین سال ۱۳۸۸، پیشنهادی از سوی انتشارات سوره مهر حوزه هنری، برای نوشتن سرفرازم نوروزی آیت‌الله خامنه‌ای به استان فارس دریافت کردم. از آنجایی که پیش‌تر نویسنده‌گان سرفراشی چون رضا امیرخانی کتاب «داسان سیستان» را همزمان با پارامی هم کتاب‌های «در می‌نورد» و «سفر و خبر» را به مواظقت و به‌روم و شد.

رومانی مستند درباره آیت الله خامنه‌ای

برای رهنمائی به پیروان خود، در آن روز برای من فراهم شد، که برای پیروان خود سفره نوری که دلیل نوشتن من «حافظ فقیه» بود، به من عرضه کرد. این سفره فقهانی ایشان در دوران دفاع مقدس و رهبری، حتی در دوران محاربه و ترویج آیت الله خمینی در سال ۱۳۶۰ هم در کتاب به تصویر کشیده شده که نام کتاب از همان حادثه گرفته شده، گویا رمز آن سفره، «حافظ فقیه» بوده است و وقتی آیت الله خمینی به من گفت: «حافظ فقیه» مأموران حفاظت می گویند: «حافظ فقیه» در آن زمان به من می شناسد، «حافظ فقیه» تنها ایست که با محوریّت و ترویج رهبر شهید منتشر شده، خوشبختانه این کتاب چند جایزه، از جمله جایزه جلال آل احمد و جایزه سال کتاب جمهوری اسلامی را در سال ۱۳۹۰ از آن خود ساخت. و دو سه سال اخیر هم ناشری

لبنانی است! انتشارات انتشار آن را به زبان عربی خرید و ترجمه اش را در لبنان منتشر کرد. همان گونه که اشاره شد، در تحقیقاتی که برای کتاب انجام شد، با توجه به محصور بودن رهبر شهید شریف، و به فردی از ایشان رویه رو شد، البته در باره کتابخوان بودن رهبر شهید شنیده بودم، اما به جزئیات بیشتری از آن بی خبر بودم و به عینۀ درد که در آن روز شنیده شایسته کتابخوانی بودند. گستره آثار که مطالعه کرده بودند حتی از من

نیز بیشتر بود؛ بویژه درباره ادبیات روسیه، حالانکه که در عرصه شعر نیز منتقدی بدنام بودند و این زامانی شاعرانی که طی سال‌ها، با حضراتان بهره‌مند شده بودند، می‌دانستند. در دیدارهای آن سفسر، در محبت بهره‌شده به دیدار دو خانواده شهید شیراز، از جمله شهید رجایی، فریق. آن روز برادر شیراز نجفی، سدر جان نجفی حمله خود داشتند، به علاوه برادر اعزازی خانواده و چند جوان تاجی و همچنین مرحوم آیت‌الله حائری، مابنده ایلی قبیقه و چند مسئول دیگر. جوانان حاضر در آن دیدار، از نخبگان دانشگاه شیراز بودند که مکالمه‌ای جالب بر بهره‌شده داشتند: آن‌ان در آمی‌های دیدار و مشوک و مباحث مرتبط با موضوع مطرح کردند. آن‌ان مکالمات متوجه اطلاعات آیت‌الله خامنه‌ای در حیطه مباحث علمی، دانشگاهی، اجتماعی و تمدن و تعجب کردم. می‌دانستم ایشان چقدر کتابخوان هستند اما تصور نمی‌کردم که چنین دامنه گسترده مطالعاتی، حتی در مباحث انتقادی داشته باشند.

حدود دو سال صرف نوشتن این رمان «حافظ هفتم» شد، کاراکترهای اصلی این رمان را شخصیتی به نام «پانوسیان» و جعفر، نویسنده‌ای از دوران جنگ تشکیل می‌دهند که هر دو الهام گرفته از نویسندگانی واقعی هستند. پانوسیان، نویسنده‌ای ارمنی و دوست جعفر است و به اصرار او در نخستین روز حضور آیت‌الله خامنه‌ای در شیراز به میدان می‌آید که آیت‌الله اتفاقی دفترچه خاطرات جعفر به دستش می‌رسد. مطالعه آن خاطرات، او را به گذشته و سال‌های حضور رهبر شهید در جبهه می‌برد. وقایعی که در کتاب آمده، واقعی و مستند هستند و شاید بتوان گفت این کتاب، تهران‌نام داستانی اما واقعی نویسنده و ادیبان آیت‌الله خاتمی است. ایشان نسبت به کتاب‌های حوزه ادبی و مقدس و ادبیات جنگ دغدغه‌مند بودند و تأکید داشتند لازم است مشایبه کتاب «جنگ و صلح» لوتسور را با محوریت دفاع مقدس و داستان‌های پشیمانی که درباره ادبیات و به خصوص ادبیات دفاع مقدس داشتند؛ به رای من نویسنندگان بسیاری راهگشا شود. خود من با سابقه ۳۰ سال نویسندگی ام، تحت تأثیر دغدغه‌هایی که در ارتباط با ادبیات دفاع مقدس و انقلاب مقدس و جدی و کنیه‌زآلار» را نوشتیم، کتابی که رویتر و قواقع مقدس کشورمان طی نیم قرن اخیر است. تقریض‌هایی که در کتاب‌های دفاع مقدس می‌نویسند، جاک‌ای از نگاه حاینرکانه و نقش ایشان در تشویق نویسنندگان بود، ادب‌ان در نویسنندگان جوان و نوقلم، تا تألیف‌ای که با سابقه و تجربه بودند. در عین حال معتقد بودند که نویسندگان و پژوهشگران دفاع مقدس باید مراقب باشند که اثرشان از تحریف در مان بماند و دغدغه این را داشته‌اند که خدانگذند نسل‌های بعدی، جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را ناگهی همان‌چون جنگ‌های ول و دود جهانی ببینند!

تقریظ‌های انگیزه‌بخش

تقریظ‌هایی که رهبر شهید بر کتاب‌های دفاع مقدس می‌نوشتند تأثیر زیادی در انگیزه‌بخشی به نویسندگان داشت؛ به خصوص که این نویسندگان ایشان را سرافراز و برخوردار از دانش یک منتقد دینی بودند. آثار دوتن از شاگردانم در یکی از پروژه‌های انتشارات «بیت‌شهر» که دبیری آن را بر عهده داشتم، مزین به تقریظ رهبر شهید شدند: ساجده قزاقی با کتاب «خانوم‌ها» و سمیرا اکبری با کتاب «آخرین فرصت». تابه تقریظ‌ها حافق بر خواننده‌ها، نقش مهمی در جلب توجه مخاطبان به آثار خوب ایفا می‌کرد، چنان‌که اغلب اینها به تجدید چاپ‌های بعدی می‌رسیدند؛ نمونه‌اش کتاب‌های همین دو نویسنده که به چاپ‌های سی‌ام و چهل‌م رسیدند؛ ایشان در راهیابی کتاب‌های خوب به خانه‌های مردم نیز نقش مهمی ایفا می‌کردند.

اختصاص یافته است. عناوین فصول کتاب به شرح زیر است:
فصل اول: مبانی و کلیات جهاد و دفاع
فصل دوم: چارچوب طمع دشمنان در تحمیل جنگ علیه ملت ایران
فصل سوم: نقش تدبیر، معنویت و مبانی دینی در پیروزی دفاع مقدس
فصل چهارم: نقش مردم و افشار مختلف مردمی در دفاع مقدس
فصل پنجم: نقش ارگان‌ها و نهادهای مختلف در دفاع مقدس
فصل ششم: نقش دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی در جنگ تحمیلی
فصل هفتم: دستاوردها، درس‌ها و عبرت‌های دفاع مقدس
فصل هشتم: الزامات تربیتی و باف‌اف مقدس
فصل نهم: خاطرات آیت‌الله العظمی شهید خامنه‌ای
فصل دهم: برخی شهدای شاخص دفاع

مقدس
انترخامنه نه تنها به روایت تاریخی جنگ
سندنه نمیدانند، بلکه تلاش دارد لایه‌های
معنوی، اجتماعی و سیاسی این واقعه را نیز
واکاوی کند. کتاب با تکیه بر مستندات و
تفّات قول‌های مستقیم، تصویری جامع از نگاه
آیت‌الله خامنه‌ای به جنگ تحمیلی و پیامدهای
آن ارائه می‌دهد. این اثر برای پژوهشگران،
علاقه‌مندان به تاریخ معاصر ایران و کسانی
که در غدد به شاخ‌تر ریشه‌ها و پیامدهای
جنگ را دارند، منبعی مناسب است. کتاب
«جهاد مقدس» با محوریت بیانات آیت‌الله
العظمی شهید سید علی خامنه‌ای، و با واکاوی
بعضی مختلف جنبه‌های معاصر ایران علیه ایران
می‌پردازد و تلاش می‌کند مفاهیم جهاد،
دفاع، شهادت و مقاومت را از منظر دینی،
اجتماعی و سیاسی تبیین کند.

بنابراین کتاب «جهاد مقدس»

از آنجا که دفاع مقدس، یکی از وقایع بسیار مهم و تاریخی جمهوری اسلامی ایران می باشد و نظیر به نقش مؤثر معظم له در دفاع مقدس، تبیین نقش والی حضرت امام خامنه ای (مد ظله العالی) در دفاع مقدس، یک موضوع کاملاً مناسب و پایه ای در روند جنگ تحمیلی است. لذا ضرورت داشت با جمع آوری و تدوین بیانات و اسناد ایشان در این حوزه، نسبت به تدوین کتاب «تبیین نقش حضرت امام خامنه ای در دفاع مقدس» اقدام شود.

براین اساس، کتاب «جهاد مقدس؛ دفاع مقدس در بیانات حضرت آیت الله العظمی شهید خامنه‌ای (قدس الله نفسه الزکیه)» به همت انتشارات انقلاب اسلامی در قالب

ده فصل و ۲۵۲ صفحه در سال ۱۴۰۰ منتشر شد و تاکنون چندین بار تجدید چاپ شده است. از این طرح اولیه این کتاب و استخراج فیش‌ها توسط انجانب، سید امین حجازی انجام شده و تنظیم متن و بازخوانی این اثر برعهده کتاب‌الاسلام مهدی مطهری بوده است. این اثر مجموعه‌ای از بیانات و رهنمودهای رهبر شهید انقلاب دربراه جنگ ۸ ساله ایران و عراق و مقایسه مرتبط با جهاد، دفاع، شهادت و مقاومت است. کتاب در قالبی تحلیلی و موضوعی، سخنان و تحلیل‌های آیت‌الله خامنه‌ای را طی سال‌های ۱۳۵۹ تا ۱۳۹۹ گردآوری و دسته‌بندی کرده است.

۱۲	«جهاد مقدس» اثری تحلیلی است که به بررسی ابعاد مختلف جنگ ایران و عراق از نگاه آیت‌الله العظمی شهید خامنه‌ای می‌پردازد. این کتاب در قالب مجموعه‌ای از سخنرانی‌ها، پیام‌ها و تحلیل‌ها، به موضوعاتی چون نقش جهاد و دفاع، چرایی آغاز جنگ، تفاسیر مردم به نهادهای دستاوردها و عبرت‌های دفاع مقدس و جایگاه شهادت می‌پردازد. ساختار کتاب در دو فصل تنظیم شده و هر فصل به یکی از جنبه‌های کلیدی دفاع مقدس
۱۳	
۱۳۶	
ساله	
د	

اجرای برنامه‌های مختلف و متنوع همچون تأمین اعتبار هزینه‌های جنگ، جمع‌آوری کمک‌ها و هدایای مالی مردم به جبهه‌ها، جهاد مالی و طرح انصارالمجاهدین نقش مهم و تأثیرگذاری در تدارک جبهه‌ها و تقویت روحی رزمندگان داشت.

همچنین آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان مسئول تمشیت امور ارتش و سپاه، با حضور در مراسم نظامی سازمان‌های نیروهای مسلح و ایراد بیانات در جمع نظامیان و بسیجیان و عموم مردم ایران در سراسر کشور، به تقویت روحیه جنگاوری و دشمن‌ستیزی آنان کمک می‌کردند. ایشان در عرصه سیاست

جهاد مقدس
دفاع مقدس در بیانات
حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای
(مَدَّةُ الْعَالِی)

- انتشارات: انقلاب اسلامی
- تعداد صفحات: ۳۵۲ صفحه
- قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

خارجی جنگ تحمیلی نزدیکی از ارگان اصلی تصمیم‌گیری و امور موزه‌های اجرایی و سیاسی ایران است. این سازمانی مربوط به جنگ بود. بنیادی و اساسی همچون امام خمینی (ره) در پیگیری امور مربوط به جنگ به عنوان اولویت اول کشور مورد نظر بود. مذکور به سازمان‌ها، تعاملات، پیگیری حقوقی موضوع جنگ از طریق کمیته‌های سازمان‌های بین‌المللی، خنثی‌سازی تبلیغات رژیم بعث عراق و جهان استکباری برای وارونه نشان دادن واقعیت جنگ به عدم پذیرش صلح تحمیلی تا زمان اتمام شدن نبرد می‌باشد. مجتاهد قسین به موزه‌های بین‌المللی و مواردی از این قبیل، بخشی از تلاش‌های ایشان در این زمینه بوده است.

امام جمعه تهران

حضرت آیت الله العظمی شهید خامنه‌ای از تریبون نماز جمعه تهران نیز به تهنیت شایسته‌ای برای پیشبرد امور جنگ، تشویق و ترغیب مردم برای اعزام به جبهه‌های جنگ و کمک‌های مردم به جبهه‌های جنگ و همچنین خنثی‌سازی تبلیغات هدف‌دار و دروغین دشمن و حامیان آن و ذکر حقایق جبهه‌های جنگ بهره‌برداری می‌کردند. نماز جمعه در دوران فاطمه مقدس سرافراز بالایی داشت؛ ضمن اینکه نماز جمعه تهران به

تاریخ شروع و خاتمه
۲۰ دی ماه ۱۳۵۷ پایان کار شورای انقلاب
۳۰ تیرماه ۱۳۵۸ تا ۱۴ آبان ماه ۱۳۵۸
۱۴ آبان ماه ۱۳۵۸ تا ۱۵ اسفند ماه ۱۳۵۸
۱۵ اسفند ماه ۱۳۵۸ تا ۳ آذر ماه ۱۳۵۸
۱۳۵۹ تا مهرماه ۱۳۶۰
۲۴ دی ماه ۱۳۵۸ تا شهادت
۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ تا ۲۰ مهرماه ۱۳۶۰
۲۰ خرداد ۱۳۶۰ تا ۱۳ آبان ۱۳۶۸
۱۵ فروردین ماه ۱۳۶۷ تا ۱۳ خرداد ۱۳۶۷
۱۵ خرداد ۱۳۶۷ تا پایان جنگ شصتساله
۱۴ خرداد ۱۳۶۸ تا ۱۴/۱۲/۱۴۰۴

از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان شهادت

خمینی، امکان حضور ایشان در جبهه‌ها وجود داشت؛ اما به‌منوعان دولتی مقام رسمی کشور و ریاست شورای عالی پشتیبانی جنگ و ریاست شورای عالی پشتیبانی جنگ و مسئول نهضت امور ارتش و سپاه، در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با امور جنگ و دفاع مقدس نقش داشتند که منجر به اقدامات مهمی برای تجهیز و تقویت نیروهای مسلح و رفع نیازمندی‌های آنان و تلاش برای خودکفایی در تولید سلاح و مهمات و جنگ‌افزار نظامی شد.

بعد از ریاست جمهوری آیت‌الله خامنه‌ای و انتصاب ایشان به عنوان رئیس شورای عالی دفاع، طرح فکری شاه با عینی از مهرماه ۱۳۶۰ تا خرداد ماه ۱۳۶۱، سه عملیات بزرگ و موفق (طریق القدس) و «فتح المبین» و «بیت المقدس» طراحی و اجرا شد، و موازنه در جبهه‌های جنگ به سود ایران تغییر یافت و نیروهای عینی از پیشتر سازماندهی‌اش اشغال شده بودند رانده شدند. یکی از علل موفقیت این عملیات‌ها در این مقطع که با هدایت و نظارت شورای عالی دفاع گرفته، از یک بیان فکری اقدامات و موضوع اختلافات قبلی در صدر آن در دوران قبل از آن بود. در واقع با تحول در اداره امور جنگ و وحدت نظر مسئولان ارشد کشور در سوابق دفاع و ایجاد هماهنگی بین ارتش و سپاه، عملیات‌های بزرگ‌تری اجرا و مناطق اشغال شده آزاد شد. شورای عالی دفاع به ریاست آیت‌الله خامنه‌ای در زمینه تعیین سیاست‌های دفاعی کشور

در دوران دفاع مقدس از جمله چگونگی مذاکره با هیأت‌های صلح و سازجوگی به پیشنهاد‌های آنان، نقش اصلی و اساسی داشت. منظور شورای عالی دفاع در زمینه هدایت و نظارت بر طرح‌های عملیاتی در دوران دفاع مقدس، نقش اصلی و اساسی داشت. به‌علاوه شورای عالی دفاع در دوران دفاع مقدس در زمینه ایجاد هماهنگی میان لزام میان سازمان‌های نظامی به‌ویژه ارتش و سپاه و همچنین هماهنگی میان سازمان‌های لشکری و کشوری، نقش مهم و محوری داشت. در واقع، شورای عالی دفاع به‌دریاست دفاعی، کارشناسی و نظارت تعیین سیاست دفاعی کشور، هدایت و نظارت بر طرح‌های عملیاتی، ایجاد هماهنگی‌های لازم

میان سازمان‌های نظامی و حکومتی، تئوریکین سیاست تبلیغاتی جنگ، پیشگاه انتصاب فرماندهان نیروهای سه‌گانه ارتش به‌عنوان خمینی، پشتیبانی تجهیزاتی و مالی جنگ، و راهبردی دفاع مقدس داشت. شورای عالی پشتیبانی جنگ نیز یکی‌گانه ریاست آن در عهده‌ی تات‌الله خرم‌سای بود، از طریق ساماندهی نیروهای مذهبی و تأمین امکانات مالی و نقش‌شنود و راهبردی در پشتیبانی انسانی و تدارکاتی دفاع مقدس داشت. ضرورت ایجاد شورای عالی پشتیبانی جنگ این بود که اولاً شورای مختص نیروهای پشتیبانی جنگ تشکیل شود. ثانیاً شورای مزبور شامل افراد نظامی و غیرنظامی باشد و نمایندگانی نهادهای دولتی و غیردولتی عضو آن باشند. ثانیاً شورای مزبور از طرف پشتیبانی انسانی و مالی باشد و ثانیاً شورای مزبور از طرف پشتیبانی جنگ باشد؛ زیرا هماهنگی سازمان‌های مختلف برای امور پشتیبانی انسانی و مالی مهم بود و این شورا، دست‌نگاه‌های متولی پشتیبانی در این موارد موجب هماهنگی آنها می‌شد. لکن اینک موضوعات متفرقه مرتبط با جبهه‌ها که نیاز به بررسی و تصمیم‌گیری داشت، در این شورا بررسی و در اسرع وقت ارایه و اجرا شود. در واقع این شورا، تکمیل‌کننده‌ی شورای عالی دفاع برای عملیات پشتیبانی مرتبط با جنگ بود. شورای عالی پشتیبانی جنگ در زمینه‌ی سبج و ساماندهی نیروهای مردمی برای تقویت جبهه‌ها، با اجرائی طرح‌های متعدد برای بهره‌گیری حداکثری از امکانات کشور در خدمت جنگ همچون طرح «البیک یا امام»، طرح تشکیل پانصد گردان زنی، طرح به‌سوی کربلای دو و اعلام قیام آگاهدی، نقش بسزایی در تقویت جبهه‌های ایران داشت. یکی از مهم‌ترین خصوصیات عملکرد شورای مزبور این بود که برانظر امام خمینی، موضوعات شورا در حکم قانون بود و ضمانت

● دفاع مقدس

سید امین حجازی
دکتری روابط بین الملل
دانشگاه علامه طباطبائی

دفاع مقدس مردم ایران در برابر تجاوز رژیم بعث عراق به خاک ایران که به طور رسمی ۱۳۵۹/۶/۲۳ آغاز شد، یکی از درخشان ترین و مهم ترین بخش های تاریخ انقلاب اسلامی و داستان حماسه پرشکوهِ مقاومت ملت بزرگ ایران است که با وجود خسارات آن، دشمنان را در برابر عتبات ایزدیتا، مقاومت، ایثار، عزت و استقلال است و تجرّیات گران بهایی در حوزه های مختلف برای انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران به بار آمده و الگویی برای ایستادگی، عبرت آموز و مبارزات ملت برای آزاده علیه استبداد جهانی به شمار می رود. دفاع مقدس یا جنگ هشت ساله با به تعبیر حضرت آیت الله العظمی شهید سید علی خامنه ای (رضوان الله علیه)، «جهاد مقدس»، مصداقی از دفاع دینی در اسلام است و از بزرگ ترین افتخارات ملت ایران و تجلی گاه ایستادگی و همداراری عمومی به نظیر مردم در همه ادوار تاریخ کشور است؛ به گونه ای که چراغ راهنما برای آینده های کوتاه و بلند مدت مدیریت راهبردی و کلان کشور تلقی می شود.

مسئولیت‌های نظامی آیت‌الله العظمی
شهید خامنه‌ای

حضرت آیت‌الله العظمی شهید سید علی خامنه‌ای (رضوان الله علیه) از جمله شخصیت‌های برجسته و ممتاز نظام جمهوری اسلامی هستند که از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان شهادت، مسئولیت‌های مختلفی به‌طور مستمر و نظامی و دفاعی به‌عهده داشتند و بدین جهت، نقش بسیار مهمی در اقتدار سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی ایران ایفا نمودند. مسئولیت‌های دفاعی و نظامی ایشان از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان شهادت، به شرحی است که در جدول آمده.

سال اول جنگ تحمیلی

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با توجه به سوابق گسترده در امور دفاعی و امنیتی کشور، شناخت عمیق و فنیکی از ساختار نیروهای مسلح اعم از سپاه و ارتش و وزارت دفاع و نیروهای نظامی و امنیتی و ضرورت هماهنگی آنها بر اساس دفاع نظامی، دست‌اندرکاران کتب کردند. ایشان از نخستین ساعات شروع جنگ تحمیلی تا پایان راهپزیری و تانکی نقش‌های مهمی را در دفاع مقدس ایفا کردند. آیت‌الله خامنه‌ای از نخستین ساعات آغاز جنگ ایران و عراق، در تدبیر مراحل جنگ به‌صورت فعالانه به ایفای نقش پرداختند. حضور آیت‌الله خامنه‌ای در جبهه‌ها در دوران دفاع مقدس از همان روز به‌الله هه ماه آذرین جنگ و «روهای پایانی جنگ (ایام پذیرش طعنه‌ها ۵۸۸)» تقسیم کرد. ایشان در سال اول جنگ تحمیلی به صورت مستقیم و از پس‌کش‌های سرریزی در جبهه‌های جنگ جنوب و غرب کشور حضور داشتند و با تشکیل ستاد جنگ‌های نامنظم در کازان به شهید چمران، ضمن دادن روحیه به سپاهیان اسلام، از مسائل و مشکلات جبهه‌ها اطلاعات دقیق و هر هفته به‌روز کسب می‌کردند. ایشان در جلسات شورای عالی دفاع به تهران می‌آمدند و گزارش‌های مستند میدانی را به دست می‌دادند. استعمار امام خمینی (ره) می‌سازند. ایشان به عنوان نماینده امام در شورای عالی دفاع در این جبهاد توفیق نقش داشتند و چشم‌های و بارز توفیق امام خمینی (ره) در جبهه‌های نامنظم در کازان به شهید چمران بودند. در سال ۱۳۶۰ (تیر ۶۸) و سپس انتخاب به عنوان رئیس جمهور (مهر ۱۳۶۰) پایان می‌پذیرد.

دوران ریاست جمہوری

در طول دوران ریاست جمهوری حضرت
آیت الله خامنه‌ای، به دلیل منع امام

ردیف	مسئولیت	تاریخ شروع و خاتمه
۱	عضو شورای انقلاب (کمیسیون دفاعی و امنیتی)	از ۲۲ دی ماه ۱۳۵۷ تا پایان کار شورای انقلاب
۲	معاون امور انقلاب وزارت دفاع ملی	از ۳۰ تیرماه ۱۳۵۸ تا ۱۴ آبان ماه ۱۳۵۸
۳	نماینده‌ی شورای انقلاب در وزارت دفاع ملی	از ۱۴ آبان ماه ۱۳۵۸ تا ۵ اسفند ماه ۱۳۵۸
۴	سرپرست سپاه پاسداران انقلاب اسلامی	از ۳ آذر ماه ۱۳۵۸ تا ۵ اسفند ماه ۱۳۵۸
۵	رئیس کمیسیون دفاع مجلس شورای اسلامی	۱۳۵۹ تا مهرماه ۱۳۶۰
۶	امام جمعه تهران	۲۴ دی ماه ۱۳۵۸ تا شهادت
۷	نماینده امام(ره) در شورای عالی دفاع (دبیر و سخنگوی شورای عالی دفاع)	از ۲۰ اردیبهشت ۱۳۵۹ تا ۲۰ مهرماه ۱۳۶۰
۸	رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع	۲۰ مهرماه ۱۳۶۰ تا ۱۳ خرداد ۱۳۶۸
۹	مسئول تمشیت امور ارتش و سپاه به نمایندگی از امام خمینی (ره)	از ۱۵ فروردین ماه ۱۳۶۲ تا ۱۲ خرداد ۱۳۶۷
۱۰	رئیس شورای عالی پشتیبانی جنگ	از اواخر سال ۱۳۶۴ تا پایان جنگ هشت ساله
۱۱	مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا	۱۴ خرداد ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۴/۱۲/۹

از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان شهادت